

Förmånliga kollektivavtal försäkrar akademiker

Innehåll:

Sjukdom 4

Arbetseskada 5

Sjukpension 6

Föräldraledighet 7

Ålderspension 8

Arbetslöshet 10

Efterlevandeskydd 11

Kollektivavtal

Den här skriften vill på ett kortfattat sätt lyfta fram betydelsen av akademikers kollektivavtal på svensk arbetsmarknad och belysa hur de kan ge dig ekonomisk trygghet vid sjukdom, arbetsskada, föräldraledighet, arbetslöshet, pensionering och vid dödsfall.

Kollektivavtal bygger på överenskommelser mellan fackliga organisationer och arbetsgivare inom olika arbetsmarknadssektorer. Innehållet i de olika kollektivavtalen varierar. Ibland har de formen av en försäkring. Försäkringsformen ger stora ekonomiska fördelar genom att de omfattar kollektiv där man kan fördela riskerna mellan sig. Det betyder omfattande ekonomiska förmåner till dig som är försäkrad och en relativt låg premie för arbetsgivaren att betala för försäkringen.

Kollektivavtal kan förhandlas fram genom att så många människor är medlemmar i fackliga organisationer. Du och jag skulle generellt ha svårt att erhålla motsvarande förmåner via ett försäkringsbolag.

Sacoförbunden har för medlemmarnas räkning förhandlat med arbetsgivarna och träffat kollektivavtal om ett stort antal försäkringar. Dessa ger dig ansevärd belopp när du i olika situationer får ett inkomstbortfall. Det kan skilja på tusenlappar i månaden om det finns kollektivavtal på arbetsplatsen eller inte.

Kollektivavtalen innehåller också många andra förmåner kopplade till en anställning, till exempel extra semesterdagar, övertidsersättning och bidrag till motionsaktiviteter.

Sjukdom

Om du är sjuk och inte kan arbeta är den första sjukdagen en karensdag, det vill säga att du inte får någon ersättning den dagen. Från dag 2 till 14 får du sjuklön från din arbetsgivare motsvarande 80% av din inkomst oavsett lönenivå. Detta regleras i en särskild sjuklönelag.

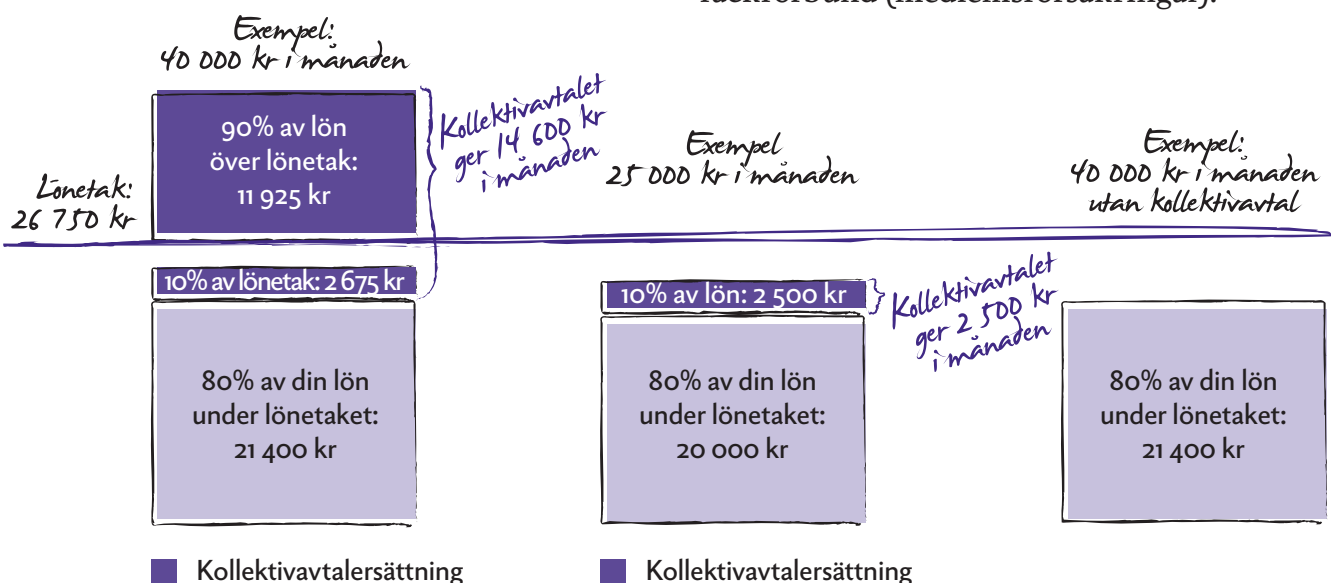
Från dag 15 får du sjukpenning från Försäkringskassan. Den ger dig ersättning för inkomster upp till 7,5 prisbasbelopp (motsvarande 26 750 kr/mån år 2009). Nivån på sjukpenningen upp till detta lönetak är knappt 80% av inkomsten. Sjukpenningen är för de flesta begränsad till sex månader och upp till ett år. Du kan ansöka hos Försäkringskassan om att få förlängd sjukpenning. Nivån på den är knappt 75% av inkomsten upp till lönetaket. Förlängd sjukpenning kan utbetalas som längst i 18 månader.

Kollektivavtal

De fackliga organisationerna har via kollektivavtal kommit överens med arbetsgivarna om kompletterande ersättningar när du får sjukpenning från Försäkringskassan. Dessa är olika stora beroende på hur länge du är sjuk. Utgångspunkten i de flesta kollektivavtal för akademiker är dock att de ska ge dig samma ersättning i procent räknat över lönetaket som under (ofta innebär det att du får totalt 80 eller 90% av din lön, oavsett tak).

För en person som är sjuk i upp till tre månader och som tjänar 40 000 kronor per månad ger kollektivavtalen sammanlagt ca 14 600 kronor/månad, utöver det han/hon får från Försäkringskassan. Av detta är ca 2 675 kronor (10% av lönen) ersättning för lönebortfallet under lönetaket och 11 925 kronor (90% av lönen) för lönebortfallet över lönetaket. Kollektivavtalen är därför mycket viktiga som komplettering till de allmänna försäkringarna.

Vid längre sjukdomsfall (mer än tre månader) finns det också utrymme för frivilliga försäkringar som du kan teckna via ditt fackförbund (medlemsförsäkringar).

Arbetskada

Om du blivit skadad i arbetet och därigenom inte kan arbeta får du sjuklön och sjukpenning som vid vanlig sjukdom. Med skada i arbetet avses olycksfall i arbetet, olycksfall på väg till eller från arbetet, arbetssjukdom och smitta.

Kollektivavtal

Arbetsmarknadens parter har träffat kollektivavtal om kompletterande ersättningar vid arbetskada. Principen är att du ska hållas skadeslös. Detta innebär att de kompletterande ersättningarna fyller ut ersättningen från Försäkringskassan upp till 100% av lönen.

Med hjälp av ditt kollektivavtal kan du dessutom få ersättning för kostnader på grund av skadan samt ersättning för fysiskt och psykiskt lidande, enligt skadeståndrättsliga grunder.

Om skadan innebär att du i framtiden inte kan arbeta helt eller delvis kan du ha rätt till livränta från Försäkringskassan. Livräntan kompenserar den framtida inkomstförlusten som du gör på grund av skadan.

Kollektivavtal

Genom att livräntan enligt arbetsskadelagen bara täcker inkomstbortfall upp till ett lönetak på 7,5 prisbasbelopp (motsvarande 26 750 kr/mån år 2009) kompletterar kollektivavtalen därutöver upp till 100% av din lön.

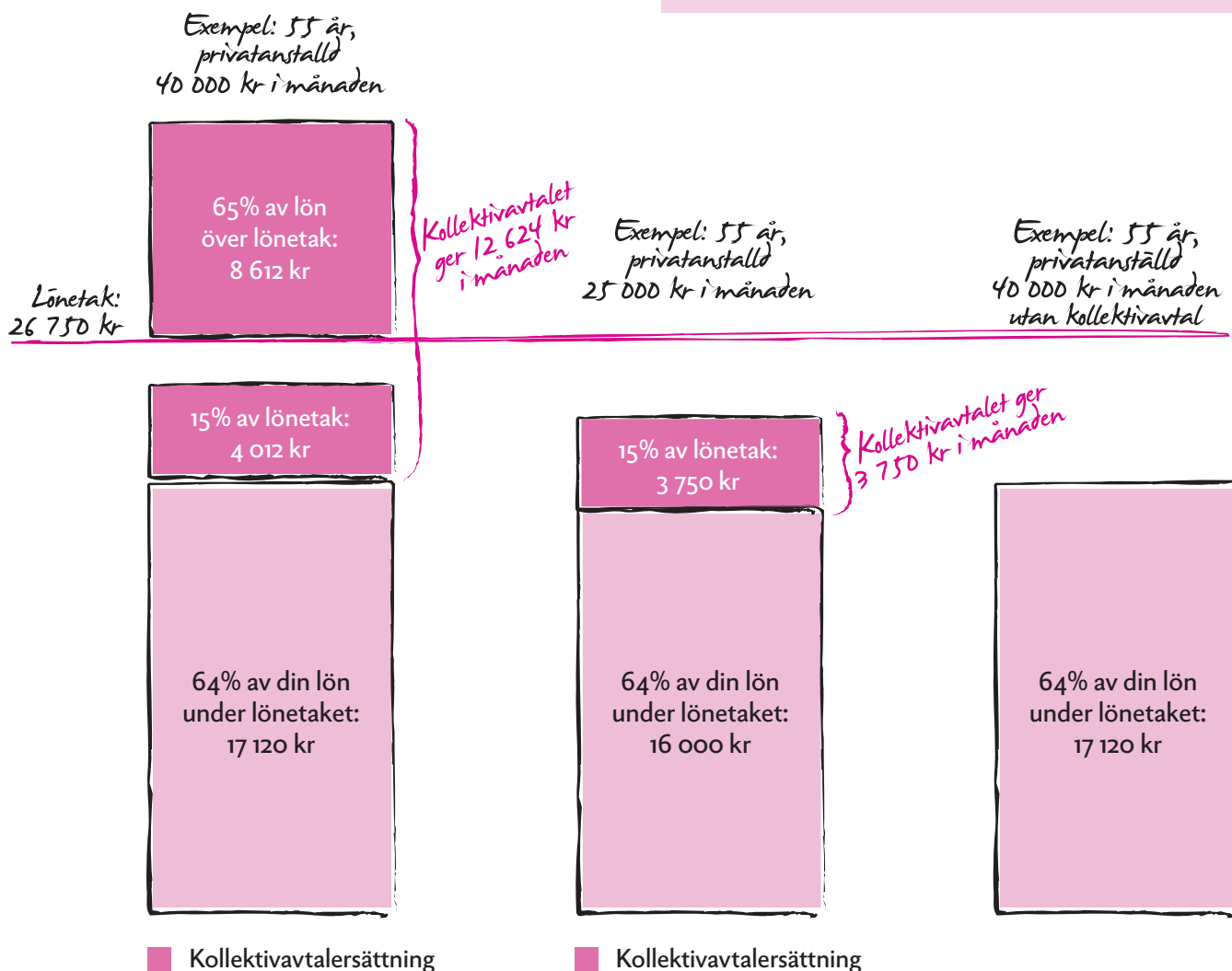
Sjukpension

Om du helt eller delvis för framtiden blivit oförmögen att arbeta kan Försäkringskassan besluta om att ge dig sjukersättning (förtidspension). Detta gäller om du varken kan gå tillbaka till ditt gamla arbete eller ta ett annat arbete på arbetsmarknaden. Nivån på sjukersättningen från Försäkringskassan är i normalfallet 64% av ett genomsnitt av dina årsinkomster före sjukdomsfallet. Även här finns ett lönetak på 7,5 prisbasbelopp (motsvarande 26 750 kr/mån år 2009).

Kollektivavtal

Kollektivavtalen kompletterar med ersättningar motsvarande 15–20% av lönen under lönetaket och med 65–75% för lönedelar över lönetaket. Löneunderlaget som sjukpensionen beräknas på varierar mellan olika kollektivavtal precis som ersättningsnivåerna.

Viktigt att känna till är att det på arbetsmarknaden också finns kollektivavtal om premiefrielseförsäkring, vilket innebär att arbetsgivaren (under den tid man har sjukersättning från Försäkringskassan och sjukpension eller motsvarande från arbetsgivaren), fortsätter att betala in premier till ålderspensionen, som om du inte var sjuk.

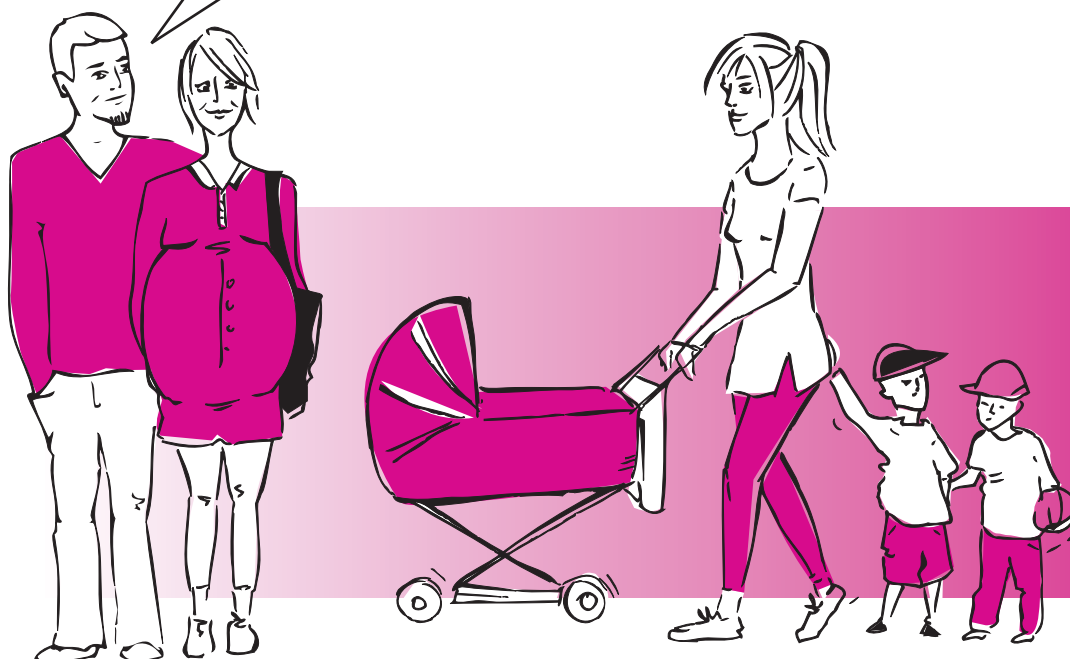
Föräldraledighet

Vid föräldraledighet har du rätt till föräldrapenning från den allmänna föräldraförsäkringen. Föräldrarna har rätt till föräldrapenning under sammanlagt 13 månader. Av dessa har vardera föräldern två månaders föräldraledighet som inte är överlåtningssbar. Föräldrapenningen från Försäkringskassan motsvarar knappt 80% av inkomsten upp till ett lönetak på 10 prisbasbelopp (motsvarande 35 600 kr/mån år 2009). Därutöver har du rätt till föräldrapenning under ytterligare 3 månader men nivån på denna är endast 180 kr/dag (år 2009).

Kollektivavtal

Enligt merparten av akademikers kollektivavtal utbetalas en kompletterande ersättning vid föräldraledighet med 10% av lönen under lönetaket och 90% av lönen över lönetaket. Kollektivavtalens kompletteringar varierar i längd, oftast från 3 månader upp till ett år.

Älskling, hon om någon borde väl veta något om föräldrapenning?!

Ålderspension

När du arbetar och har förvärvsinkomster tjänar du in allmän ålderspension enligt lag. Den nya allmänna pensionen består av inkomstpension och premiepension (PPM). De som är födda mellan åren 1938–1953 får andelar dels enligt de gamla reglerna som kallas tilläggs pension och dels enligt de nya reglerna.

Den nya allmänna pensionen bygger på årliga premier till pensionssystemet och därmed på livsinkomsten. Varje år avsätts 16% av din årslön till inkomstpensionen och 2,5% till premiepensionen. Även denna försäkring har ett lönetak och den är 7,5 inkomstbasbe-

lopp (motsvarande 31 812 kr/mån år 2009) och den ger därför inga pensionsförmåner över detta tak. Du kan själv välja i vilka fonder du vill placera de årliga premierna till PPM. Vad det slutligen ger dig i pension beror på antalet årliga premier och dess värdeökning. Kompensationsnivån tillsammans med inkomstpensionen kan bli omkring 50–60% av lönen upp till lönetaket.

Kollektivavtal

För att komplettera den allmänna pensionen har parterna kommit överens om tjänstepension i kollektivavtalen. Exempel på kollektivavtal för Sacomedlemmar är KAP-KL på den kommunala sektorn, ITP på den privata och PA-03 på den statliga.

Den kompletterande tjänstepensionen ger ca 15–20% av lönen när du går i pension under lönetaket. Eftersom man inte tjänar in allmän pension för lönedelar över 7,5 inkomstbasbelopp fyller tjänstepensionen här en mycket viktig roll. Kollektivavtalen ger på lönedelar över lönetaket ca 60–65% av lönen när du går i pension, givet att du arbetat minst 30 år.

Vill du därutöver förbättra din pension finns möjlighet att teckna privata pensionsförsäkringar. För den som inte omfattas av kollektivavtal är det särskilt viktigt.

Kollektivavtal

För en person som vid sin pension har 40 000 kr i månadslön blir den totala pensionen (inkl. allmän pension) ca 28 000 kronor/månad om kollektivavtal finns på arbetsplatsen. Om kollektivavtal inte finns på arbetsplatsen så får personen i fråga endast ca 17 000 kronor per månad från den allmänna pensionen. Det är en skillnad på ca 132 000 kronor per år.

Varje år avsätts 16% av årslönen till inkomstpensionen

Arbetslöshet

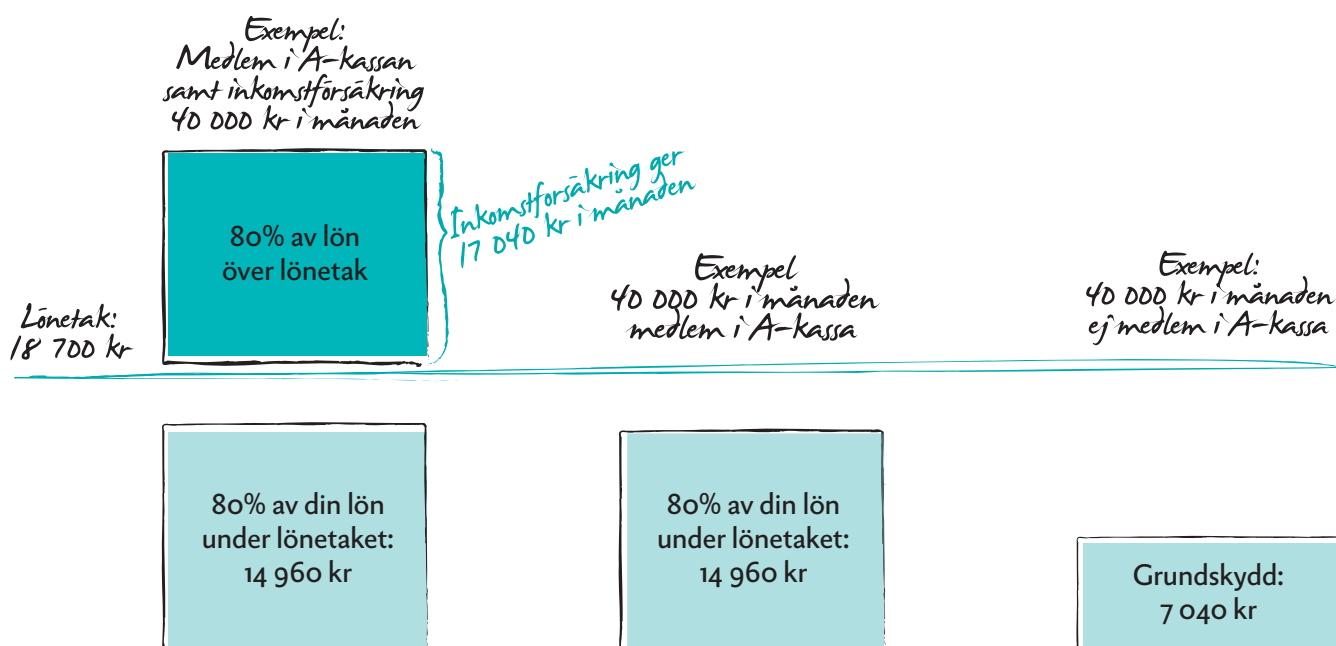
Är du medlem i en arbetslöshetskassa (a-kassa) är du försäkrad för inkomstbortfall vid arbetslöshet upp till ett lönetak på 18 700 kronor/månad. Försäkringen hanteras av olika arbetslöshetskassor. Villkoren i försäkringen är reglerad i lag. Sacoförbunden driver gemensamt en arbetslöshetskassa, AEA (Akademiernas Erkända Arbetslöshetskassa).

Om du inte är medlem i en a-kassa omfattas du bara av ett grundskydd på max 7 040 kronor per månad. I båda fallen finns krav på att du ska ha arbetat en viss tid för att få ut ersättning från a-kassan. Är du medlem i en a-kassa får du ut 14 960 kronor per månad om du har en lön över lönetaket. Du får med andra ord 7 920 kronor mer i ersättning per månad om du valt att vara medlem i en a-kassa (se figur). Nivån på ersättningen från a-kassan är 80% under de första 200 dagarna och därefter 75%.

Kollektivavtal och inkomstförsäkring

Eftersom du inte får ersättning för inkomstförluster över lönetaket på 18 700 kr/månad (de första 200 dagarna) från a-kassan finns det ett stort utrymme att försäkra därutöver. Detta har Sacoförbunden gjort dels via kollektivavtal och dels via frivilliga inkomstförsäkringar vid arbetslöshet. De kollektivavtal förbunden sluter kallas omställningsavtal eller trygghetsavtal. De kompletterar inte bara inkomstförluster vid arbetslöshet utan innehåller i de flesta fall också aktiva stödinsatser för att du ska kunna få ett nytt arbete, såsom coaching, kurser och praktikplatser.

Sacoförbundens inkomstförsäkringar kan ingå i medlemsavgiften eller också erbjuds medlemmarna att frivilligt teckna en sådan försäkring. Inkomstförsäkringarna täcker inkomstförlusten upp till ett visst lönetak under maximalt 120 dagar. Vill du vara försäkrad även efter det kan du teckna en tilläggsförsäkring.

Efterlevandeskydd

Vid dödsfall har efterlevande före 65 års ålder rätt till en omställningspension enligt lag under ett år. Pensionen baseras på den avlidnes tidigare inkomster. Om barn finns under 18 år har man rätt till förlängd omställningspension. Därutöver betalas barnpension ut normalt till dess att barnet gått ut gymnasieskolan. Nivån på omställningspensionen är omkring hälften av den ålderspension den avlidne skulle ha fått. Även här gäller ett lönetak på 7,5 inkomstbasbelopp (31 812 kr/mån år 2009).

Kollektivavtal

Utöver omställningspensionen har parterna i kollektivavtal kommit överens om pension till efterlevande. Nivån och omfattningen på pensionen skiljer sig mycket åt i kollektivavtalen som gäller i privat, kommunal eller statlig sektor. Normalt är pensionen tidsbegränsad och bygger på en viss andel av den avlidnes inkomster. Inriktningen är bland annat att ge ersättning över lönetaket på samma nivå som den allmänna omställningspensionen ger under taket. Dessutom finns en kompletterande pension till efterlevande barn gällande till dess barnet gått ut gymnasieskolan, dock längst till 20 års ålder.

Utöver nämnda pensionsförmåner till de efterlevande har parterna på arbetsmarknaden även träffat kollektivavtal om tjänstegrupplivförsäkringar. Vid inträffat dödsfall utfaller engångsbelopp på max 6 prisbasbelopp (256 800 kr år 2009) till efterlevande vuxna. Härutöver utbetalas belopp till efterlevande barn under 20 år.

